

Anvisning till fodertransportföretag

Vilka berörs av anvisningarna

Dessa anvisningar gäller alla de transportföretag och fordon som transporterar foder. Med foder avses ämnen eller produkter avsedda för utfodring av djur, fodertillsatser medräknade. Till foder räknas utöver industriellt framställda foder också till exempel sådana biprodukter från livsmedelsindustrin (kvarnar, bagerier och mejerier samt företag som förädlar oljeväxtfrön, vegetabilier och rotfrukter) som används som foder. Foderhygienförordningens (EG) nr 183/2005 krav gäller transportföretag som transporterar ovan nämnda produkter. Förordningen gäller dessutom transportföretag som transporterar animaliska biprodukter avsedda som foder (t.ex. syrabehandlade biprodukter från slakt och köttbenmjöl). Bestämmelser om transporter av andra animaliska biprodukter ingår i den s.k. biproduktförordningen (EG) nr 1069/2009.

Denna anvisning gäller inte transporter i anslutning till primärproduktion, såsom transport av egen spannmål till en foderfabrik.

Allmänna krav på transportföretag

Alla transportföretag som transporterar foder är skyldiga att göra anmälan till landskapsregeringen för registrering. På den blankett som finns att få på landskapsregeringens hemsida <https://www.regeringen.ax/blanketter/foder-registrering-foretag-hanterar-foder> gör transportföretaget anmälan om registrering av sin verksamhet och ändringar i verksamheten eller nedläggning av verksamheten. Blanketten finns också som digitalt formulär under samma länk som ovan.

För att kontrollera om Ert företag finns i registret, gå in på <https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/foder/registrering> under "Bilagor" på höger sida.

Landskapsregeringens inspektörer har rätt att utföra granskningar samt ta prover från lastningsutrymmena för analys av material från fisk eller landlevande djur samt för analyser som rör hygien (t.ex. salmonella). Kontrollerna och provtagningen är avgiftsfria. Chauffören ska i fall av granskning och eventuell provtagning få ett exemplar av inspektionsprotokollet för transportmedlet. Det rekommenderas att ha med protokollet under körningarna i ett års tid, på så sätt kan man undvika upprepade kontroller på kort tid.

Alla foderföretagare förutsätts ha ett HACCP-system och iakttä bilaga II till foderhygienförordningen (EG) nr 183/2005. Transportföretagen ska säkerställa att fodret transporteras under hygieniska förhållanden genom att hålla alla utrymmen, anordningar,

behållare och transportmedel som används för fodertransport rena och vid behov desinficera dem. Behållare, transportflak, avlastningsutrustningar osv. ska vara i gott skick och man måste säkerställa att dessa inte faller ämnen som inte hör till fodret. Transportföretaget ska föra bok över såväl fodertransporter som utförda rengörings-, tvätt- och desinfektionsåtgärder på fordonen. Bokföringen ska kunna granskas av inspektören. För rengöring av fordonen ska det finnas en ändamålsenlig rengöringsplats och rengöringsåtgärderna ska utföras regelbundet. Transportföretaget ska också se till att kontamination orsakad av djur och skadedjur förhindras så bra som möjligt. Transportföretagen ska säkerställa att lastningsutrymmen töms och rengörs efter att man har transporterat läkemedelsfoder, foder med koccidiostika eller foder som innehåller genetiskt modifierat material.

Särskilda krav på salmonellaprovtagning i anknytning till transport av bulkfoder

Enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning 548/2012 (antagen på Åland genom ÅFS 2013:38) om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen ska transportföretag som transporterar foder i lösvikt ta ett produktionsmiljöprov från varje bils lastutrymme minst varannan månad. Provtagningen gäller inte transport av förpackat foder, foderspannmål eller flytande mjölkbaserade foderråvaror. Proverna kan antingen tas av foderfabriken eller av en representant för transportföretaget. Transportföretaget kan ta provet t.ex. med instrument för strykningssprov som laboratorierna förmedlar. Laboratoriets anvisning ska följas och det är viktigt att iaktta god hygien då provet tas. Provet ska tas innan lastutrymmet rengörs. Provtagning ska journalföras. Vi rekommenderar att salmonellaprovtagningen antecknas vid journalföringen av rengöringar och desinfektioner. Salmonellaprover bör undersökas i ett godkänt myndighetslaboratorium eller i ett godkänt egenkontrolllaboratorium: www.ruokavirasto.fi/sv/laboratorietjanster/laboratorier-godkanda-av-livsmedelsverket/foderlaboratorier

Särskilda krav för transport av fettblandningar och växtoljor

Behållare som används för transporter av fettblandningar, vegetabiliska oljor eller produkter därav avsedda för foder, får användas för transporter av andra produkter endast om dessa produkter är av livsmedelskvalitet eller om de uppfyller kraven i bilaga I till direktiv 2002/32/EG om främmande ämnen och produkter i djurfoder.

Särskilda krav för transport av animaliska biprodukter

Biproduktförordningen (EG) nr 1069/2009 och dess s.k. verkställighetsförordning (EG) nr 142/2011 delar in animaliska biprodukter i tre kategorier enligt sjukdomsrisk. Under transport ska biprodukter som hör till olika kategorier märkas och hållas åtskilt. Det ska föras bok över de produkter som transporteras och produkterna ska åtföljas av ett handelsdokument. Fordon och behållare som återanvänds samt alla redskap och all utrustning som ska användas på nytt och som kommer i kontakt med animaliska biprodukter eller bearbetade biprodukter måste tvättas och rengöras efter oavbruten användning. Om

material som lossnar vid mekanisk rengöring är en animalisk biprodukt måste materialet samlas in och föras för bearbetning till en tillåten anläggning enligt biproduktlagstiftningen. Om avsikten är att ta fordonet i annat bruk, till exempel för transporter av foder till djur avsedda för livsmedelsproduktion, måste fordonet dessutom inspekteras på myndighetens försorg. Transportföretaget är skyldigt att i god tid avtala med Landskapsregeringen om inspektionen av fordonet.

Särskilda krav när ett transportmedel för animaliska biprodukter ska börja användas för transporter av andra foder

1. Bearbetat animaliskt protein i lösvikt (t.ex. köttmjöl och köttbenmjöl) och lösviktsfoder innehållande sådant protein ska med undantag för fiskmjöl och di- och trikalciumfosfat transporteras i fordon som reserverats för dem

- Fordonet får användas för andra ändamål endast efter att det rengjorts grundligt (mekanisk rengöring, tvätt och desinfektion) och Landskapsregeringens inspektör granskat det.

2. Fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl ska transporteras med ett fordon som inte samtidigt transporterar foder för idisslare. Dragvagnen och släpvagnen i en fordonskombination betraktas som separata fordon om de har separata anordningar för urlastning. Vid transporter av fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl krävs att transportföretaget bedriver egenkontroll som innefattar bokföring över transporterat material och bokföring över rengöringsåtgärder. Som ett led i sin egenkontroll kan transportföretagen också låta ta kontrollprov som undersöks för eventuell förekomst av fiskmjöl, köttmjöl/köttbenmjöl eller salmonella. Dessa analyser kan utföras i ett godkänt laboratorium.

- Förpackningspåskrifterna för foder innehållande fiskmjöl och de medföljande dokumenten ska innehålla en tydlig notering: 'Innehåller fiskmjöl – får inte användas för utfodring av idisslare.' Förpackade foder innehållande fiskmjöl får transporteras i samma transportutrymme som förpackat foder för idisslare.
- Om man senare vill använda ett fordon som använts för transport av fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl för att transportera foder för idisslare måste det rengöras omsorgsfullt med en godkänd rengöringsmetod (*) för att undvika korskontamination.
- Ett fordon som använts för transport av förpackat fiskmjöl eller förpackat foder innehållande fiskmjöl får användas för transport av lösviktsfoder eller förpackat foder för idisslare efter det att transportföretaget har rengjort fordonet i överensstämmelse med egenkontrollen.

***godkänd rengöringsmetod** är mekanisk rengöring och/eller tvätt som resulterar i att lastningsutrymmen, urlastningsanordningar, slangar, presenningar och andra delar av fordonet som kommer i kontakt med foder för idisslare töms och rengörs från foder. Mekanisk rengöring kan utföras t.ex. genom att skura, blåsa med tryckluft eller dammsuga. Efter tvätt och eventuell

desinfektion måste de delar av fordonet som kommer i kontakt med foder torkas/få torka omsorgsfullt.

3. Vid transport av lösviktsfoder innehållande animaliskt di- och trikalسيومfosfat ursprung ska samma regler följas som beskrivits ovan i fråga om fiskmjöl.

- Förpackningspåskrifterna för lösviktsfoder innehållande dikalciumfosfat eller trikalسيومfosfat och de medföljande dokumenten ska innehålla en tydlig notering: "Innehåller animaliskt dikalciumfosfat eller trikalسيومfosfat – får inte användas för utfodring av idisslare."

4. Vid transport av blodprodukter och lösviktsfoder som innehåller blodprodukter från andra än idisslare ska samma regler följas som beskrivits ovan i fråga om fiskmjöl.

- Förpackningspåskrifterna för foder innehållande blodprodukter eller blodmjöl, de medföljande handelsdokumenten eller hälsointygen ska innehålla en tydlig notering: "Innehåller blodprodukter – får inte användas för utfodring av idisslare" eller "Innehåller blodmjöl – får användas enbart för utfodring av fisk."

Lagstiftning och tillsyn

Hygienen i samband med transport övervakas i enlighet med bilaga II till foderhygienförordningen. Skyldigheterna att övervaka animaliska produkter stipuleras i kapitel I i avdelning III i biproduktförordningen.

Kommissionens förordning (EG) nr 56/2013 preciserar de tidigare utfärdade särskilda bestämmelserna om transport av animaliska proteiner och foder innehållande sådana (ändring av den s.k. TSE-förordningen EG nr 999/2001, bilaga IV).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009, den s.k. biproduktförordningen, delar in animaliska biprodukter i tre kategorier 1, 2 och 3 på basis av sjukdomsrisk. Huvudregeln är att animaliska biprodukter i olika kategorier och bearbetade produkter som härletts av dem ska hållas åtskilt från varandra, från foder avsedda för livsmedelsproducerande djur samt från livsmedel. Kravet på åtskiljande av olika kategorier inbegriper alla skeden i insamling, bearbetning, transport, foderframställning, lagring, användning och bortskaffande av biprodukter.

Kommissionens förordning (EG) 142/2011 reglerar verkställigheten av biproduktförordningen. Kraven som gäller transportutrustningens renhet, rengöringar och transportförhållanden har beskrivits i kapitel 1 i bilaga VIII. Kapitel 3 beskriver kraven på de handelsdokument som medföljer transportererna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005, den s.k. foderhygienförordningen, preciserar de hygienkrav som ställs på foderföretagare. Foderföretagarna ska i registrerings syfte göra en anmälan till Landskapsregeringen om den

verksamhet de bedriver, ändringar i verksamheten eller nedläggning av verksamheten. Landskapsregeringen för ett register över foderföretagare. Foderföretagarna får inte utöva sin verksamhet utan att vara registrerade eller godkända, om det är nödvändigt enligt förordningen.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning 548/2012, den s.k. verksamhetsförordningen inom foderbranschen, förutsätter att transportföretag ska ta produktionsmiljöprov för salmonellaundersökning (verksamhetsförordningen inom foderbranschen 18 §).

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet enligt lag och lagen ska följas noggrant inom myndighetsarbetet. Myndigheternas anvisningar är till sin juridiska karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol. Denna anvisning innehåller både direkta citat ur lagstiftningen och tolkningar av hur lagstiftningen tillämpas. Lagstiftningen har tydligt angetts. Tolkningarna i anvisningen är Landskapsregeringens syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Ytterligare information

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/foder>